รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

A Causal Model of The Factors Affecting Effectiveness of Primary Schools under The Office of The Basic Education Commission in The Special Administration Zone in The South

ผู้วิจัย อรนุช เสียงดัง[1]

ชวนชม ชินะตังกูร[2]
วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล[3]

Oranuch Seangdang[1]
Kruoarnuchnok@gmail.com
Chuanchom Chinatangkul[2]
Wilailuk Sereetraku[3]

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การสมรรถนะขององค์การ ความผูกพันต่อองค์การและประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การ สมรรถนะขององค์การ ความผูกพันต่อองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ข้อค้นพบว่าการวิจัยคือ 1) โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มีภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การสมรรถนะขององค์การ ความผูกพันต่อองค์การ และประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมากที่สุดคือ สมรรถนะองค์การส่วนปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนน้อยที่สุดคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การและสมรรถนะขององค์การ วัฒนธรรมองค์การความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) รูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (χ^2/df=1.271, GFI=0.983, AGFI=0.964, RMSEA=0.022) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทั้ง 4 สามารถอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 84

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, วัฒนธรรมองค์การ, สมรรถนะขององค์การ, ความผูกพันต่อองค์การประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา

---

[1] นักศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

[2] รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

[3] ศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี: อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Abstract

This article aimed to research were 1) to determine leadership, organizational culture, organizational competency, organizational commitment, and effectiveness of Primary Schools under the Office of the Basic Education Commission in The Special Administration Zone in the South, 2) to study the relationship between leadership, organizational culture, organizational competency, organizational commitment and effectiveness of Primary Schools under The Office of The Basic Education Commission in The Special Administration Zone in The South, and 3) to determine the consistency of the causal relationship model with empirical data.The research finding revealed that: 1) The leadership, organizational culture, organizational competency, organizational commitment and effectiveness of Primary Schools were at a moderate level. 2) The variables had the greatest effect on school effectiveness were organizational competency. The variables had the least effect on school effectiveness were the leaders. The organizational competency has a direct influence on school effectiveness with a coefficient of 0.991. Theorganizational culture had a statistically significant direct effect on school effectiveness with a coefficient of 0.179. The organizational commitment had a statistically significant direct effect on school effectiveness with a coefficient of 0.425 (t=6.692 , p=.000) and the leadership had a significant negative effect on school effectiveness with a path coefficient of -.659. The model accounted eighty four (84) percent of the variance of school effectiveness 3) The model was fit to the empirical data. (x^2/df=1.271, GFI=0.983, AGFI=0.964, RMSEA=0.022)

Keywords: Leadership, Organizational Culture, Organizational Competency, Organizational Commitment, Effectiveness of Primary School

บทนำ

การศึกษาเปรียบเสมือนทิศทางและเครื่องมือที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาพลเมืองและประเทศชาติให้เจริญมั่นคง ดังการประชุมวาระพิเศษนายกรัฐมนตรีพบเพื่อนครู วันที่ 13 พฤษภาคม 2560 พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา ตอนหนึ่งความว่าการทำอะไรก็ตามโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาต้องมีระยะที่หนึ่ง สอง สาม มี Roadmap มีแผนที่นำทางให้ได้ เพื่อสานต่องานการบริหารการศึกษา ซึ่งจะใช้การเมืองนำเพียงอย่างเดียวไม่ได้ ต้องใช้ทั้งหลักนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และความรู้ด้านวิชาการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นแนวทางในการปฏิบัติ 3 ด้านคือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวมี 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, น.37) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นพื้นฐานอันสำคัญยิ่งของการพัฒนาสังคมทั้งเป็นเครื่องชี้นำผู้ที่ได้รับการศึกษาให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองวัฒนธรรมของประเทศ แผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน กลุ่มปกติ กลุ่มด้อยโอกาสที่มีความยากลำบากและขาดโอกาสเนื่องด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม การศึกษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ มีทักษะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมวัฒนธรรมภายนอก โดยยึดหลักความพอประมาณ มีการตัดสินใจที่มีเหตุผล แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างหลักประกันว่า เด็กปฐมวัยทุกคนจะได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา และทุกคนต้องสำเร็จการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาที่มีคุณภาพและมีผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผล (กระทรวงศึกษาธิการ,

2560, น.60-61) คุณภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบันอยู่ในระดับน่าเป็นห่วง สังเกตจากการทดสอบการศึกษาระดับชาติวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 37.95 และ 43.19 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.), 2558, น.17) ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน การบริหารจัดการ การพัฒนาครู การระดมทรัพยากรการลงทุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, น.27; รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550, น.30) ดังที่ Murphy, J., 1997, P.20; Fullan, Micheal, 2000, P.30 เห็นว่า ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะความเป็นผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการของโรงเรียนในทุกระดับทั้งนี้ภาวะผู้นำช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์สามารถนำความรู้จากภายนอกโรงเรียนประยุกต์ใช้ในโรงเรียน ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวของหน่วยงาน

การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ต้องเผชิญปัญหาความท้าทายในหลายมิติ ได้แก่ 1) ปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงและเกิดความไม่สงบในพื้นที่ 2) ปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชน 3) ผลการทดสอบระดับชาติต่ำในกลุ่มรายวิชาพื้นฐานในสาระหลัก 5 วิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 6 4) ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับวิถีศาสนาโดยเฉพาะศาสนาอิสลาม 5) การจัดการศึกษาผลิตกำลังคนรองรับให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการตลาดแรงงาน การผลิตกำลังคนรองรับความต้องการของตลาดแรงงาน 6) การใช้และการอนุรักษ์ ทรัพยากรทางธรรมชาติยังขาดความสมดุลด้วยความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ 7) ปัญหาความเลื่อมล้ำในการเข้ารับบริการทางการศึกษายังเป็นปัญหาในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ 8) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากภาคประชาชนและชุมชนในพื้นที่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, น.35-36) กระทรวงศึกษาธิการจึงมีมติเห็นชอบให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ โดยมียุทธศาสตร์พัฒนาหลัก “น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” “มุ่งจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พร้อมที่จะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, น.32)

สถานการณ์การจัดศึกษาของประเทศไทยชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุสำเร็จตามที่กำหนดไม่สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องปรับปรุงแนวทางการบริหารการศึกษา เพื่อนำโรงเรียนไปสู่คุณภาพและเป้าหมายที่ต้องการ ผู้วิจัยค้นพบช่องว่างความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนจึงศึกษาเพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลของโรงเรียน อาศัยวิทยาการและการวิจัยพรรณนาเชิงสัมพันธ์ (Corelational Descriptive research) ลักษณะของการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Structural Equation Model) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและทดสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาจัดกระทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่เป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิผลได้อย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยในรูปแบบการวิจัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางโดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความผูกพันต่อองค์การมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 รองลงมาคือวัฒนธรรมองค์การภาวะผู้นำประสิทธิผลของโรงเรียนและความผูกพันต่อองค์การ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32, 4.31, 4.16 และ 4.11 ตามลำดับ

2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้วิธีการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ได้รูปแบบความสัมพันธ์

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน

มากที่สุดคือ สมรรถนะองค์การและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนน้อยที่สุด คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การ และสมรรถนะขององค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.991 วัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.179 ความผูกพันต่อองค์การ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.425 (t=6.692, p=.000) ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางลบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -.659 รูปแบบความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (x^2/df=1.271, GFI=0.983, AGFI=0.964, RMSEA=0.022) ปัจจัยทั้ง 4 คือ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การ สมรรถนะขององค์การ และความผูกพันต่อองค์การอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 84

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

1. ปัจจัยภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สมมติฐานที่ 4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .0621 จากผลการวิเคราะห์ตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มีองค์ประกอบของภาวะผู้นำคือการสร้างบารมี (charisma) การสร้างแรงบันดาลใจ (inspiration) การกระตุ้นการใช้ปัญญา (intellectual stimulation) การพิจารณามุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล (individual consideration) ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัจจัยที่สังเกตได้ 4 ด้าน คือความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาโรงเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางตรง (Direct Effect: DE) -0.659 อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect: IE) 1.280 และอิทธิพลรวม (Total Effect: TE) .0621 ระหว่างปัจจัยในรูปแบบเชิงสาเหตุประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นที่น่าสังเกตว่า ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางตรงทางลบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน (SEFF) (ขนาดอิทธิพล-0.659) แต่ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางอ้อมทางบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน (SEFF) ผ่านปัจจัยคั่นกลาง วัฒนธรรมองค์การ (Cre_Cult) ความผูกพันต่อองค์การ (OENG) สมรรถนะขององค์การ (OCAM) (ขนาดอิทธิพลทางอ้อม 1.280) ดังที่ Murphy (J, 1997; Fullan, Micheal, 2000) กล่าวว่า ความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะของความเป็นผู้นำของผู้บริหารจึงมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลในการบริหารจัดการของโรงเรียนในทุกระดับ กระทรวงศึกษาธิการ (2558, น.32) จึงมีมติเห็นชอบให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ โดยมียุทธศาสตร์พัฒนาหลัก “น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” “มุ่งจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พร้อมก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก” Hoy & Miskel (2001) และ Yuki (1998) เห็นว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล เนื่องจากภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถาบันการศึกษา ภาวะผู้นำเป็นสิ่งแสดงถึงคุณภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินโดยผ่านเครือข่ายบุคคลและตามบทบาทขององค์การและคุณลักษณะพิเศษบางอย่างในตัวของผู้นำทำให้ผู้ตามรู้สึกสนใจ ศรัทธาให้ความเคารพ ประทับใจเมื่ออยู่ใกล้ชิด มีความดึงดูดส่วนตัวที่จะทำให้ผู้ตามเกิดนิยมชมชอบ และคล้อยตาม

2. ข้อค้นพบการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบ 3 เส้นทาง คือ เส้นทางที่ 1 ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ โดยผ่านปัจจัยวัฒนธรรมองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยอิทธิพลเท่ากับ 0.135 อธิบายได้ว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการเผชิญกับสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้โดยมีผู้นำเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์ให้เป็นตัวกำกับทิศทางขององค์การในอนาคตจัดวางสื่อความหมายให้เข้าใจให้เอาชนะอุปสรรค (Kotter, 1999) เส้นทางที่ 2 ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยผ่านปัจจัยสมรรถนะองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยอิทธิพลเท่ากับ 0.828 ดังที่ Chowdhury (2003) เห็นว่า ภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะองค์การที่เป็นศูนย์กลางของพลวัตในการจัดการองค์การเชิงระบบ (dynamic of systematic organization) และจะขับเคลื่อนองค์การไปอย่างเป็นระบบเส้นทางที่ 3 ภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผ่านปัจจัยความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยอิทธิพลเท่ากับ 0.317 เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษามีครูไม่ครบชั้นแต่ครูและผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติภารกิจร่วมกันอย่างใกล้ชิดในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, น.319)

3. ผลการศึกษาวิจัยพบว่าปัจจัยวัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .179 (t=3.031, p <.002) (สมมติฐานที่ 2) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่าค่าอิทธิพลมีค่าต่ำกว่าปัจจัยด้านสมรรถนะขององค์การและความผูกพันขององค์การ อธิบายได้ว่าวัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญสูงที่สุดต่อความสำเร็จของโรงเรียน Jeynes (2007), Lee & Bowen (2006) ยืนยันว่าสมรรถนะขององค์การเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

4. ผลการศึกษาวิจัยพบว่าปัจจัยสมรรถนะขององค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.991 (t=11.126, p=.000) (สมมติฐานที่ 1) ค่าอิทธิพลมีค่าสูงกว่าปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การและความผูกพันขององค์การ อธิบายได้ว่าสมรรถนะขององค์การในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญสูงที่สุดต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, น.133: และ ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง (2557, น.137) ว่า สมรรถนะองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน Preedy (1993, P.86), Foss & Knudsen (2013, P.162) ยืนยันว่าสมรรถนะของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การยังส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การ ดังนั้นการบริหารองค์การให้มีประสิทธิผลต้องกระตุ้นการใช้ทรัพยากรทางการบริหารให้บรรลุเป้าหมาย

5. ผลการศึกษาวิจัยพบว่าปัจจัยความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.425 (t=6.692 p=.000) (สมมติฐานที่ 3) เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่าค่าอิทธิพลมีค่า สูงกว่าปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การและด้านภาวะผู้นำ รังสรรค์ อ้วนวิจิตร (2554) พบว่า ภาวะผู้นำยังมีอิทธิพลโดยตรงทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การและเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานบุคลากรในการสร้างความผูกพันของครูที่มีต่อโรงเรียนจะช่วยเสริมสร้างการทำงานร่วมมือร่วมใจ และสร้างสรรค์ผลงานที่ดีให้กับโรงเรียน Yousef (2000) เห็นด้วยว่าการที่บุคลากรได้ทำงานกับผู้บริหารที่มีความน่าเลื่อมใสเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นคนเก่งเป็นการเสริมสร้างให้บุคคลมีความผูกพันต่อองค์การ

ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 84 และมีค่าความสอดคล้อง GFI=.983, AGFI=.961 และ RMSEA=.022 แสดงว่าโมเดลสามารถทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนได้ (Saris & Stronkhorst, 1984) เมื่อพิจารณาความสำคัญของปัจจัยด้านการบริหารจากโมเดลที่ได้พบว่าปัจจัยด้านสมรรถนะองค์การนั้นส่งผลโดยตรงและมีค่าอิทธิพลมากที่สุด

คือ .991 (t=11.126, p=.000) รองลงมือ คือ ค่าอิทธิพลปัจจัยด้านความผูกพันองค์การ .425 (t=6.692, p=.000) และวัฒนธรรมองค์การ .179 (t=3.031, p <.002) และด้านภาวะผู้นำ -.659 (t = -9.399, p <.002) ตามลำดับ ซึ่งมีผลทางตรงทางลบอาจสืบเนื่องการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ยังต้องเผชิญปัญหาและความท้าทายในหลายมิติในส่วนความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม การรวมตัวของกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่สำคัญคือ ปัญหาความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน ปัญหาที่เป็นความท้าทายในการจัดการศึกษาได้แก่ 1) ปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงและเกิดความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) ปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชน3) คุณภาพการศึกษาจากผลการทดสอบทางการศึกษายังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับในกลุ่มสาระหลัก 5 วิชา 4) ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับวิถีศาสนา โดยเฉพาะศาสนาอิสลามนิยมให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนวิชาสามัญควบคู่กับศาสนา 5) การจัดการศึกษาผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน 6) การใช้และการอนุรักษ์ ทรัพยากรทางธรรมชาติยังขาดความสมดุล 7) โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ปัญหาความเลื่อมล้ำในการเข้ารับบริการทางการศึกษายังเป็นปัญหาในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 8) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากภาคประชาชน ชุมชนในพื้นที่โดยเฉพาะโรงเรียนของรัฐ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, น.35-36)

ค่าอิทธิพลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการยกระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมด้านสมรรถนะองค์การเป็นอันดับแรกทั้งนี้เพราะสมรรถนะมีผลต่อความสามารถขององค์การในการดึงเอาทรัพยากรมาใช้เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จขององค์การ (Zehir, Cemal, Acar Zafer A. and Tanriverdi, Haluk, 2006) สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551) และธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง (2557, น.137) เห็นสอดคล้องว่าสมรรถนะองค์การส่งอิทธิพลทางบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเมื่อผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง Several studies (Foss & Knudsen, 2013; Chowdhury, 2003; Preedy, 1993) ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะองค์การที่เป็นศูนย์กลางของพลวัตในการจัดการองค์การเชิงระบบ (dynamic of systematic organization) จะขับเคลื่อนองค์การไปอย่างเป็นระบบสมรรถนะของโรงเรียนจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การยังส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความผูกพันองค์การ รังสรรค์ อ้วนวิจิตร (2554) ภาวะผู้นำยังมีอิทธิพลโดยตรงทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การ Yousef (2000) เห็นว่าถ้าผู้บริหารได้ใช้พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบการให้คำปรึกษาและการให้มีส่วนร่วมแล้วจะช่วยทำให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อองค์การ Several studies (Nguni, Sleegers and Denessen, Ross and Gray, 2006) พบว่าภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบอย่างมากต่อความผูกพันต่อองค์การของครูในโรงเรียนส่งผลกระทบทั้งทางตรงทางอ้อมต่อความผูกพันของครูการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัจจัยที่สำคัญสูงที่สุดต่อความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา Several studies (Jeynes, 2007; Lee & Bowen, 2006) ยืนยันสมรรถนะองค์การเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เพ็ชรี รูปะวิเชตร์ (2554) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนนั้นองค์กรจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อเป็นวิถีปฏิบัติที่บุคลากรเห็นคุณค่าร่วมกัน Simosi and Xenikou (2010) พบว่า ความผูกพันต่อองค์การอย่างต่อเนื่องเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างสองมิติกล่าวคือ มิติด้านความเสียสละส่วนบุคคลมิติการสร้างความผูกพันวัฒนธรรมองค์การภาวะผู้นำและการจัดการทรัพยากรมนุษย์

บรรณานุกรม

Chowdhury, S. (2003). *Organization 21C: Someday All Organizations Will Lead this Way:* Prentice Hall.

Foss, N. J. & Knudsen, C. (Eds.). (2013). *Towards a competence theory of the firm.* Rutledge. San Francisco: Jossey: Bass.

Fullan, Michael. (2000). Leadership for the Twenty-First Century:Breaking theBonds of Dependency. *In The Jossey-Bass Reader on Educational Leadership.* San Francisco Jossey-Bass.

Hoy, W.K. and Miskel C.G. (2001). Education administration, *Theory research and practice.* (6th ed.). New York: McGraw-Hill.

Jeynes, W. H. (2007). *The Relationship Between Parental Involvement and Urban Secondary School Student Academic Achievement A Meta-Analysis.* Urban education.

Kotter, J. P. (1996). *Leadering Change*. Harvard Business Press.

Lee, J. S. & Bowen, N. K. (2006). *Parent involvement, cultural capital, and theachievement gap among elementary school children.* American educational research journal.

Ministry of Education. (2015). *Report on the results of the educational development project. In the Southern Border Provinces Development Zone Fiscal year 2015.* Office of Educational Development, Special Administrative Region, Southern Border Provinces Development Office, Office of the Basic Education Commission.

Ministry of Education. (2016). *Prime Minister meets teacher friend "Happy to the teacher. Teacher happy to students". From Policy to Practice.* At Challenger Hall 1, IMPACT Muang Thong Thani. Office of Educational Development.

Ministry of Education. (2017). *Strategic Plan for Special Education Development in the Southern Border Provinces Development Area 20 Years. (2060-2579).* Southern Border Provinces Coordinating and Educational Center

Murphy, J. (1997). *Putting New school Leaders to the Test.* Education week.

National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). (2015). *Annual Report 2016.* Bangkok: National Institute of Educational Testing Service (Public Organization).

Nguni, Samuel, Sleegers, Peter and Denessen, Eddie. (2006). *Transformational and Transactional Leadership Effects on Teachers' Job Satisfaction,Organizational Commitment, and Organizational Citizenship Behavior in Primary Schools:The Tanzania Case.* School Effectiveness and School Improvement. 17.

Office of the Basic Education Commission. (2004: 319). *Legal and Discipline Manual.* Bangkok: Printing, Shipping and Packages Authority.

Pecha-re Rouvichet.(2003). *Learning Management Styles: Cross-Cultural Management.* Dungkamal publishing house.

Preedy, M. (1993). *Managing the effective school.* London Paul Chapman Open University. Press.

Ross, John A. & Gray, Peter. (2006). *Transformational Leadership and Teacher Commitment to Organizational Value.* The Mediating Effects of Collective Teacher Efficacy. School Effectiveness and School Improvement.17 (2).

Rungsun Uanvichit. (2014). *A Causal Model of the Effectiveness of Small-Sized Elementary School.* Doctor of Philosophy Program Educational Administration Doctor of Philosophy Program Educational Administration Christian University of Thailand.

Rungchadaporn Wahachad. (2000). *Management of basic education institutions.* Songkla: Book Centre Thaksin University.

Saris, W. E., & Stronkhorst, L. H. (1984). *Causal modeling in non experimental research:* An introduction to the LISREL approach (Vol. 3): Stoichiometric Research Foundation Amsterdam.

Simosi, Maria and Xenikou, Althena. (2010). *The Role of OrganizationalCulture in The Relationship Between Leadership and Organizational Commitment: An Empirical Study in a Greek Organization.* The International Journal of Human Resource Management.

Somrit Kangpeng. (2000). *Administrative Factors Influencing School Effectiveness:Development And the integrity of the model.* Education Degree philosophy Educational Administration Branch College. Khonkan University.

Tawatchai Tangutairuang. (2015). *A Causal Model of the Effectiveness of Small-Sized Primary Schoolsunder the Office of the Basic Education Commission in the Central Region of Thailand.* Doctor of Philosophy Program Educational Administration Doctor of Philosophy Program Educational Administration Christian University of Thailand.

Yousef, Darwish A. (2000). *Organizational Commitment: A Mediator of the Relationships of Leadership Behavior with Job Satisfaction and Performance in a Non-Western Country*. Journal of Managerial Psychology. 15 (1).

Yuki, G. A. (1989). *Leadership in organizations.* (7th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

Zehir, Cemal: Acar, Zafer A. and Tanriverdi, Haluk. (2006). *Identifying Organizational CapabilitiesAs Predictors of Growth and Business Performance.* The Business review, Cambridge. 5 (Summer).